

17. 4, 41, 10. 14. 15. 71. 43, 69 (lies: विचेतुम् st. विचितुम्). PAK. I, 31. देवदानवपक्षे विचेष्ट्यामः nachsuchen bei R. 3, 70, 18. — 4) sich umsehen nach, suchen; trachten nach MBh. 3, 16831. 16461. यामोषधीमिवारणे विचिनोषि R. 3, 72, 16. विचेष्ट्यामि 5, 17, 7. अत्र सर्वे विचिनुधम् 6, 83, 46. विचिक्युः Bhāg. P. 4, 13, 48. पुरवास्तु विचिन्वन् Hariv. 6409. दुर्वीतसम् — विचिन्वानं परं पदम् 15470. MBh. 13, 1376. अय्यामगृहीतेन मनसा — विचिन्वन्ति योगिनस्त्वा विमुक्तये Ragh. 10, 24. Kumāras. 6, 77. यो हि धर्मं विचिनुपाडुत्कष्टम् MBh. 2, 1398. Hariv. 15150. — R. 6, 94, 4. Ragh. 12, 61. 16, 12. Vikr. 30, 16. 77, 12. Kathās. 18, 227. Bhāg. P. 3, 4, 6, 8, 19, 20. 4, 23, 28. 8, 9, 10. — Vgl. 1. चि mit वि, विचय, विचेतव्य.

— प्रवि untersuchen, prüfen: सैन्यं प्रविचितम् ein erprobtes Heer MBh. 7, 4440. durchsuchen: प्रव्यचिन्वन् — सर्वं तं गिरिगङ्गाम् R. 4, 43, 23. 3, 68, 18. 4, 44, 82. 49, 25.

— सम् nachsinnen: मुहूर्तमिव संचित्य Rāga-Tar. 6, 32. Man könnte an संचित्य denken, aber beide Ausgaben stimmen überein.

3. चि, चैयते 1) verabscheuen, hassen Nir. 4, 25. चयत ईर्मयो अप्रशस्तान् RV. 1, 167, 8. बृहस्पते चयस इत्येयोरुम् 190, 5. मा तत्कर्म वसवो पञ्चपथे 7, 52, 2. — 2) rächen, strafen; sich rächen an: चयमाना ऋणानि RV. 2, 27, 4. ऋणा च धृष्टशायते (Padap.: चयते) 9, 47, 2. यो वै भागिनं भागानुदते चयते वै न यदि वै न चयते ऽथ पुत्रमथ पौत्रं चयते त्वेवमिति wenn von Jemand einem Berechtigten sein Recht entzogen wird, so rächt sich dieser an jenem, oder wenn er es nicht an ihm selbst thut, an seinem Sohn oder Enkel; jedenfalls rächt er sich an jenem Ait. Br. 2, 7. — Vgl. 4. चि, 2. चय und चेतुर.

4. चि (चाय्), चायति 1) Scheu haben, Besorgnis hegen vor (acc.): तद्दिन्द्रे ऽचायत्से ऽमन्यत् यो वा इतो जनिष्यते स इदं भविष्यतीति TS. 6, 1, 2, 6. 2, 1, 4. 6. 2, 4, 1. Kāth. in Ind. St. 3, 402, 3. तो चायित्वा मृतं वसाना कृद्धिः प्रजाः प्रति नन्दति सर्वाः AV. 9, 1, 1. PAK. Br. 3, 4. तमिन्द्रे ऽचायत् ऋषिं वै रतो ऽग्रहीत 13, 5. med. sich scheu —, ehrfurchtsvoll benehmen: वि वर्तन्तामद्रयश्चायमानाः RV. 10, 94, 14. पशुष्कविशेषश्चायमानः (nach Sij. N. pr.; s. चायमान) 7, 18, 8. चाय्, चायति, ंते ehren Dhātup. 21, 16. — 2) wahrnehmen (vgl. 2. चि) Nir. 11, 5 (nach Durga). Dhātup. — Mit demselben oder vielleicht auch mit mehr Recht hätte man die unter dieser Wurzel aufgeführten Formen mit den indischen Grammatikern auf चाय् zurückführen können. Da aber auch 3. चि RV. 9, 47, 2 Länge zeigt, ferner 4. चि in Verbindung mit अप ganz mit 2. चि zusammenfällt und da endlich auch die indischen Grammatiker Formen, welche zu चि gehören, von चाय् ableiten, so haben wir der besseren Uebersicht wegen चाय् an 2. und 3. चि angereiht. Nach P. 6, 1, 35 soll im Veda für चाय् öfters की substituiert werden und der Sch. führt नि चिक्युः (vgl. u. 2. चि mit नि) an; das intens. चेकीयते (चेकीतस्) führen P. 6, 1, 21 und Vor. 20, 14 gleichfalls auf चाय् zurück. Der aor. von चाय् soll nach Vor. 8, 128 अचायीत् und अचासीत् lauten. — Vgl. चायितृ, चायु.

— अप scheuen: अग्निं तत्र मित्यर्पचायति गृहो कृ दाङ्को भवति TBa. 1, 1, 2. respectiren, ehren: इन्द्रं वै स्वा विशो मरुतो नापाचायन् सो ऽनपचायमान एतं विधनमपश्यत् TBa. 2, 7, 18, 1. यं रात्रानं विशो नापचायैयुः 2. यत्र वा अरुह्यमागतं नापचायति क्रुध्यति वै स तत्र तथा आपचितो भ-

वति Çat. Br. 3, 4, 4, 3. Wie man aus dem letzten Beispiele ersieht, ist अपचित das entsprechende partic. praet. pass. und so hat auch P. 7, 2, 30 es aufgefasst. Die Erklärer ergänzen aber ein चा aus dem Vorhergehenden und nehmen in Folge dessen auch eine Form अपचायित an; vgl. Sch. AK. 3, 2, 51. H. 447.

— नि mit ehrfurchtsvoller Scheu betrachten, verehren: वैश्वानरं मनसायिं निचाय्या कृविष्मन्तः (कृवामहे) RV. 3, 26, 1. अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्यं (अग्निं ज्यो TS. Çvetāçv. Up. 2, 1. अग्निज्यो P. 6, 1, 35, Sch.) पृथिव्या अद्याभरत् VS. 11, 1. ब्रह्मज्ञं देवमीयं विदिवा विचाय्येनं शास्त्रित्यतमेति Kathop. 1, 17. Çvetāçv. Up. 4, 11. Daçak. 174, 5. 175, 3 v. u. Dunkel ist der Zusammenhang der Stelle RV. 1, 103, 18. Ueberall nur die Form निचाय्य.

चिक स. चिक्र.

चिकरिषु (vom desid. von 3. कर) adj. begierig auszugliessen u. s. w. Wilson.

चिकर्तिषु (vom desid. von 1. कर्त्) adj. begierig abzuschneiden Wils.

चिकैत् (von 4. चित्) adj. verstehend, wissend, kundig: तं पुरं इन्द्रचिकिर्देवा व्योमसा नाशयथै RV. 8, 86, 14. देवां चिकिर्दिभान्वा वक्तु 91, 2. 10, 3, 1. चिकिष्य ऋषिचोदनः Vāḥ. 3, 3.

चिकित (wie eben) m. N. pr. eines Mannes Åçv. Ça. 12, 10. — Vgl. चैकित.

चिकितान (wie eben) m. N. pr. eines Mannes Çamk. zu Bṛh. År. Up. 1, 3, 24. — Vgl. चैकितानेय und चैकितान.

चिकितायन (von चिकित) m. N. pr. eines Mannes Çamk. zu Āh. Up. 1, 8, 1. — Vgl. चैकितायन.

चिकिति adj. kundig SV. I, 5, 2, 2, 1 v. l. des folg.

चिकितुं (von 4. चित्) 1) adj. kundig: अचेत्यग्निश्चिकितुर्व्यवाहृ सुमद्रयः Vāḥ. 7, 5. — 2) f. Einsicht, Verstand: सं ज्ञानामहे मनसा सं चिकित्वा AV. 7, 32, 2.

चिकित्वं = चिकितुः 2: केतेन शर्मन्सचते सुप्रामाण्ये तुभ्यं चिकित्वना RV. 8, 49, 13.

चिकित्वित् adv. mit Verständniss, wohlbedacht: यावद्वेषं वा चिकित्वित्सूतावरि । प्रति स्तोमैरभुत्समहि RV. 4, 52, 4. — Wohl von चिकितु.

चिकित्विन्मनस् (vorherg. + मनस्) adj. aufmerksam: देवम् RV. 5, 22, 3. aus verständigem Sinn kommend, wohlüberdacht: धियम् 8, 84, 5.

चिकितस् desid. von 4. चित् (s. d.).

चिकित्सक (vom vorherg.) m. Arzt AK. 2, 6, 2, 8. H. 472. परम् Çat. Br. 11, 3, 2, 1. चिकित्सकानां सर्वेषां मिथ्या प्रचरतो दमः M. 9, 284. MBh. 3, 1073. Suçr. 1, 5, 8. 14, 10. 2, 23, 4. दष्टेः सति चिकित्सकाः Bhartr. 1, 86. PAK. I, 134. 171. 43, 9. 253, 1. nicht geachtet M. 3, 152. 4, 212. 220. 9, 259. Jāñ. 1, 162. MBh. 13, 6209.

चिकित्सन (wie eben) n. ärztliche Behandlung: अस्त्रं MBh. 4, 63.

चिकित्सा (wie eben) f. ärztliche Behandlung; Heilung; Heilkunde; im System der Medicin eine der 6 Abtheilungen, Therapie. AK. 2, 6, 2, 1. 3, 4, 24, 159. H. 473. Suçr. 1, 9, 16. 17. 12, 2. 31, 5. 122, 9. 2, 1, 1. 302, 10. अस्तवानरमुष्यानां चिकित्सामकरोतदा R. 6, 71, 26. MBh. 1, 67. चिकित्सा कृत्वा स्वस्थो ऽस्मि Māñ. 48, 9. Bhāg. P. 4, 9, 34. अष्टाङ्गा MBh. 2, 224. °कालिका Verz. d. B. H. No. 947.